

Bij het beheer van een golfbaan denk je als greenkeeper vooral aan greens, tees, fairways en andere groene elementen. Op zich logisch want uiteindelijk word je vooral afgerekend op de kwaliteit van de baan. De meeste onderhoudsmaatregelen worden uitgevoerd met behulp van machines. Een aantal banen kiest voor het volledig uitbesteden van het baanonderhoud, de meeste beschikken echter over een eigen machinepark. Net als het beheer van de baan, omvat het beheer van een machinepark veel meer dan alleen het onderhoud. Grofweg kun je 'beheer' vertalen als het geheel van maatregelen dat je treft om je doel te bereiken. Om zicht te krijgen op het beheer, kun je beginnen met het beantwoorden van een paar belangrijke vragen. Welke machines zijn echt nodig? Welke werkzaamheden worden uitbesteed? Worden machines gekocht, gehuurd of geleased. Welke argumenten spelen een rol bij aanschaf of vervanging? Hoe wordt het machineonderhoud georganiseerd?

Auteur: Ernst Bos



Beheer van het machinepark

Omvang machine park

Als er voor gekozen is het onderhoud van de baan geheel of gedeeltelijk zelf uit te voeren, rijst allereerst de vraag welke machines je zelf in huis wilt hebben en welke werkzaamheden worden uitbesteed. Dit heeft veel te maken met ligging en de omstandigheden op de baan, maar ook met de manier waarop je wilt werken. Onderstaand een paar belangrijke criteria en overwegingen bij deze keuze.

- **Financieel**

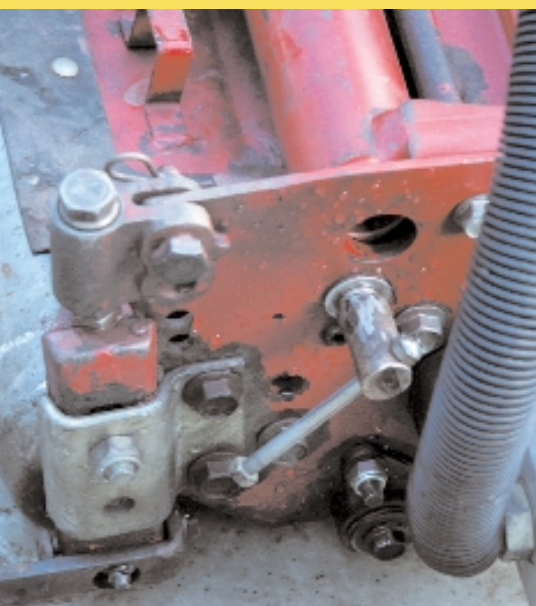
Is zelf doen goedkoper dan uitvoering door derden? Vergelijking is mogelijk door de kosten uit te rekenen per uur of per hectare. De oppervlaktes, uitvoeringsfrequentie, de kosten van eigen arbeid en de machines moeten bekend zijn. De kosten voor één en dezelfde machine kunnen uiteenlopen afhankelijk van hoe deze worden berekend. Het is hierbij van belang of de machines worden gekocht, gehuurd of geleased.

- **Flexibiliteit, beschikbaarheid en kwaliteit**

Hoe belangrijk is het om permanent over bepaalde machines te kunnen beschikken? Is de uitvoering van werkzaamheden goed planbaar? Is de uitvoering gebonden aan bepaalde weersomstandigheden? Zijn eigen mensen

steeds beschikbaar voor uitvoering of blijft dan ander werk liggen? Zijn de in te zetten machines steeds op korte termijn beschikbaar? Is bij uitvoering door derden de kwaliteit voldoende gewaarborgd of juist beter, bijvoorbeeld als gevolg van specialisme? Hoe zijn de ervaringen met uitbesteden of zelf doen?

In de praktijk zal het onmogelijk blijken op al deze vragen een exact antwoord te krijgen. Dat maakt het echter niet minder zinvol de argumenten zorgvuldig te wegen, vooral bij een beperkt budget of bij een beperkte arbeidscapaciteit.



Machinekeuze

Ongeacht of machines worden gehuurd of gekocht is het van belang de juiste machines te kiezen. Hierbij gelden een aantal overwegingen:

- **Gebruiksdoel**

De machine moet in eerste instantie natuurlijk vooral geschikt zijn voor de uit te voeren werkzaamheden en moet de vereiste kwaliteit kunnen leveren.

- **Gebruikers**

Al is een machine nog zo goed, de kwaliteit van het uitgevoerde werk wordt in belangrijke mate bepaald door degene die het werk uitvoert. Het blijkt regelmatig dat het werkresultaat beter is als bij de keuze voor machines de inbreng van de gebruikers serieus wordt meegewogen.

- **Prijs/kwaliteit**

Alle waar is naar zijn geld. Dat geldt ook voor machines. Veel machines zijn uitgerust met allerlei snuffjes en voorzieningen, die kostenverhogend werken, zonder dat de kwaliteit van het uit te voeren werk er direct door verbetert. Je moet je steeds afvragen of deze toeters en bellen in jouw geval meerwaarde opleveren en hoeveel geld je daarvoor over hebt.

- **Onderhoud/duurzaamheid**

Als machines in aanschaf duurder zijn, maar

duurder in gebruik en onderhoud (uren voor machineonderhoud, onderdelen, brandstof, smeermiddelen), dan is uiteindelijk de aanschaf van een wat duurdere machine op termijn wellicht gunstiger. Je moet echter wel de investering kunnen opbrengen.

- **Dealer/leverancier**

Voor de technische ondersteuning is het van belang een betrouwbare leverancier te hebben, dit weegt zwaarder dan een leverancier in de buurt. Het kan aantrekkelijk zijn om het aantal leveranciers te beperken en meerdere machines te kiezen van hetzelfde merk of dezelfde dealer. Deze keuze moet worden afgezet tegen de functionaliteit en kwaliteit van mogelijke alternatieven van andere leveranciers.

- **Status/representativiteit**

Een goedogend representatief machinepark draagt zeker bij aan een positief beeld van de golfbaan. Goed onderhoud van de machines is hierin de eerste en belangrijkste stap. Je kunt ook kiezen voor een snelle vervanging, zodat er altijd jonge machines op de baan rijden, maar dit kost wel geld. Ook de keuze voor een beperkt aantal merken (herkenbaarheid, rust) kunnen het beeld versterken, maar dit argument zou altijd ondergeschikt moeten zijn aan de functionaliteit en kwaliteit van de machines.





Kopen, huren of leasen?

De machines waarover de golfbaan permanent wil beschikken kunnen worden gekocht, gehuurd of geleased. In het algemeen zal het zelf aanschaffen van machines voordeliger zijn dan huren of leasen, zeker wanneer dit uit eigen middelen kan gebeuren. De leverancier, verhuurder of leasemaatschappij zal er immers ook wat aan willen verdienen. Om de kosten van machines goed te kunnen vergelijken moet je alle kosten terugrekenen naar een prijs per hectare of per uur.

Bij eigen machines worden aanschafprijs, restwaarde, afschrijvingstermijn, draaiuren, onder-

houdskosten, verzekering, rente en dergelijke verrekend in de prijs per ha of per uur. Zowel de rente over een eventuele lening als de rentederving over het geïnvesteerde vermogen (bankrente die je mist omdat het geld is geïnvesteerd in machines) moeten worden verrekend. Deze berekening berust gedeeltelijk op aannames omdat sommige bedragen in de toekomst liggen (rente, restwaarde) of afhankelijke zijn van eigen keuze (afschrijvingstermijn).

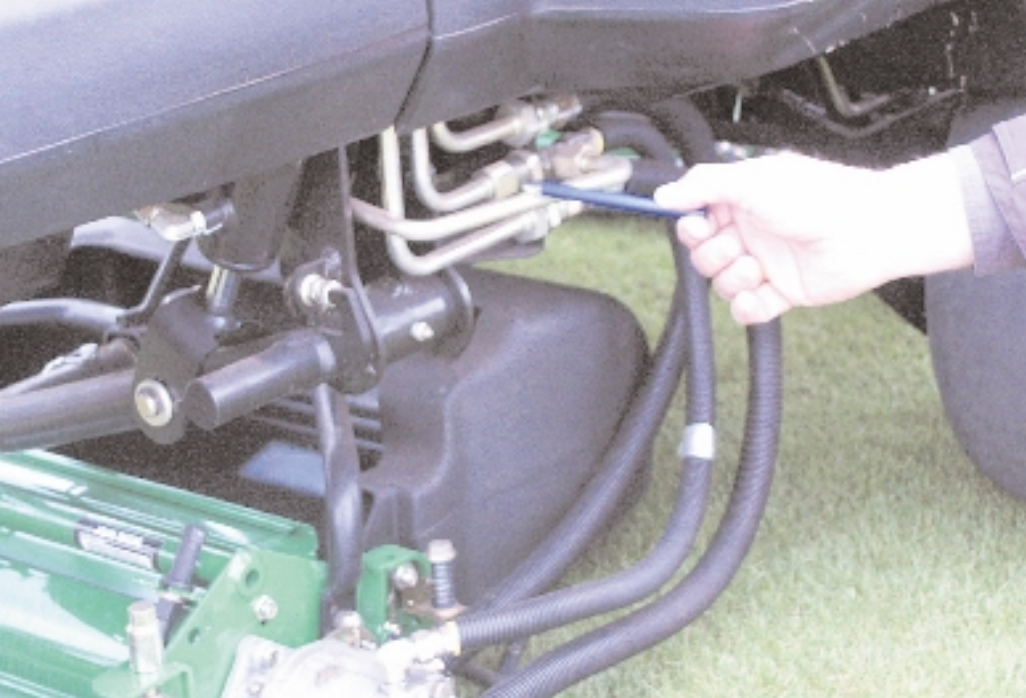
Het huren of leasen van machines is eigenlijk vooral interessant als de eigen middelen ontoereikend zijn om de machines zelf aan te schaffen (bijvoorbeeld beginnende golfbanen), of als machines slechts gedurende een beperkte periode worden gebruikt. Als argument wordt ook wel aangedragen dat het mogelijk is om zonder al te veel rompslomp over een modern, representatief machinepark te beschikken. Afhankelijk van de constructie en de voorwaarden van de overeenkomst, zijn de kosten goed voorspelbaar.

In het geval van lease zijn er verschillende constructies en varianten nodig. De meest eenvoudige is niet meer dan een vorm van financiering, waarbij het leasebedrag voornamelijk

is gebaseerd op rente, aflossing en waardevermindering (afschrijving) van de machine. Onderhoud en verzekering van de machine komen direct voor rekening van de gebruiker. In uitgebreidere leaseconstructies worden naast de financiering ook onderhoud en verzekering in het contract onder gebracht. Als gebruiker kun je zo steeds over een moderne, goed onderhouden machine beschikken, zonder dat je er zelf veel werk aan hebt. De kosten zijn op deze manier vrijwel volledig voorspelbaar. Of dit interessant is, is erg afhankelijk van de eigen technische en financiële mogelijkheden.

Aanvullend kan worden vastgelegd dat na afloop van het contract de machine tegen een vooraf vastgestelde restwaarde kan worden aangeschaft. Dit komt overeen met huurkoop, of kopen op afbetaling.





Zelf onderhouden of uitbesteden?

De dagelijkse controles en het dagelijkse onderhoud van de machines behoren tot de taak van de gebruiker. Bij periodieke controles en onderhoudsbeurten en het uitvoeren van reparaties dient men zich steeds af te vragen of uitvoering in eigen beheer wel het meest efficiënt is. Ook hier zijn er verschillende overwegingen mogelijk:

- **Flexibiliteit**

Kapotte machines moeten zo snel mogelijk worden hersteld om de voortgang van het werk niet te belemmeren. Voor maaimachines en beregeningsinstallaties zal dit argument zwaarder wegen dan voor een beluchtingsmachine. Als de deskundigheid op de baan aanwezig is, ben je het meest flexibel.

- **Kosten**

De kosten van zelf doen worden nogal eens onderschat. Iemand die onderhoud of reparaties aan machines uitvoert kan geen ander werk uitvoeren. In het algemeen is het aantrekkelijk zoveel mogelijk onderhoudswerkzaamheden uit te voeren in de winter. Als er in het groeiseizoen altijd voldoende tijd voor controle en onderhoud is, kan men zich afvragen of het personeelsbestand, bedrijfsmatig gezien, wellicht wat aan de ruime kant is.

Als je de kosten van zelf uitvoeren wilt berekenen, zul je naast de kosten van arbeid ook de kosten

van een werkplaats, energie, gereedschap, apparatuur en milieuvorzieningen moeten verrekenen. Zeker in het geval van een commercieel bedrijf zullen ook de overhead kosten moeten worden toegerekend. Ook eventuele scholing van personeel is een kostenpost. Vooral in een bestaande situatie is het vaak lastig het plaatje helder te krijgen, maar het is de enige manier om de kosten van onderhoud zichtbaar te maken en te kunnen vergelijken met alternatieven.

- **Kennis en vaardigheid**

Onderhoud en controle van machines vereist kennis en vaardigheid. Als je dit in huis hebt, moet je er natuurlijk gebruik van maken. Als je geen verstand van zaken hebt, kun je beter van machines afblijven, of je moet bijscholen en zorgen dat je de vaardigheid op peil houdt. Met een klein machinepark is dit lastig. Zeker als het gaat om specialistische werkzaamheden, die niet frequent voorkomen, is zelf doen niet snel een optie. Specialististen kunnen het sneller, beter en waarschijnlijk goedkoper.

- **Onderdelen**

Als je zelf onderhoud en reparaties uitvoert moeten onderdelen en vervangingsmaterialen direct of snel beschikbaar zijn. Dit vereist voorraad of een korte lijn naar de dealer of leverancier. Het houden van voorraad is van belang om flexibel te kunnen werken, maar het kost wel geld. De materialen moeten worden aangeschaft met geld dat je

niet meer ergens anders voor kunt gebruiken. Indirect kost een voorraad geld omdat je moet opbergen (ruimte, stellingen, kasten), tijd en aandacht (bijhouden, bestellen, controleren). Bovendien zijn bepaalde materialen gevoelig voor veroudering als gevolg van beperkte houdbaarheid of door typewijzigingen. Een deel van de voorraad zal mogelijk dus niet worden gebruikt, terwijl er wel kosten worden gemaakt.

Planmatig beheer

In de praktijk van veel golfbanen heeft het machinebeheer zich in de loop der jaren in een bepaalde richting ontwikkeld. Veel keuzes worden gemaakt op basis van ervaringen uit het verleden en een zeker 'onderbuikgevoel'. Dit kan een situatie opleveren die naar tevredenheid stemt. Wie het beheer van een machinepark echter meer bedrijfsmatig wil benaderen en de keuzes en de kosten helder wil hebben, heeft baat bij een meer gestructureerde aanpak. Als het beheer van de golfbaan op planmatige wijze wordt aangepakt, zal het machinepark hiervan onderdeel uitmaken. Als hulpmiddel bij deze planmatige aanpak zijn verschillende softwarepakketten verkrijgbaar, die bij goed gebruik een belangrijke meerwaarde kunnen leveren, maar die wel moeten worden ingericht voor de eigen specifieke omstandigheden.

Ernst Bos

Docent onderhoud golfbanen en sportvelden bij IPC Groene Ruimte in Arnhem.

IPC Groene Ruimte in Arnhem is een opleidings- en adviescentrum op het gebied van bosbouw, milieu- en cultuurtechniek, groenvoorzieningen, natuur- en landschapsbeheer, Arbo en veiligheid. IPC biedt trainingen aan voor vakmensen, waarbij praktische vaardigheden centraal staan. IPC adviseert beheerders, bestuurders en eigenaren van ons landelijk en stedelijk gebied bij de instandhouding en ontwikkeling van een duurzame leefomgeving.

IPC Groene Ruimte, Postbus 393, 6800 AJ Arnhem, T (026) 355 01 77, I www.ipcgroen.nl